

УДК 338.24:658.589:664

JEL M31, O13

DOI <https://doi.org/10.32782/2786-765X/2026-12-3>**Вознюк М.А.**здобувач третього рівня вищої освіти,
Національний університет харчових технологій
ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1468-4807>

ІНСТРУМЕНТИ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

В умовах сучасних викликів, інноваційний розвиток стає ключовою передумовою стабільного функціонування та подальшого зростання підприємств харчової промисловості. З метою збереження конкурентоспроможності й підтримання споживчої лояльності, підприємства безперервно відслідковують ринкові тенденції, удосконалюють існуючі продукти та впроваджують інноваційні рішення, розширюючи асортимент. Систематичні вдосконалення дозволяють займати провідні позиції на ринку та формувати додаткові конкурентні переваги, що сприяють утриманню й нарощуванню ринкової частки в галузі. З огляду на те, що діяльність підприємств здійснюється в умовах дії сукупності кризових чинників – воєнного стану, порушення логістичних ланцюгів, зниження купівельної спроможності населення, скорочення кількості споживачів, – особливої актуальності набуває пошук ефективних інноваційних інструментів, здатних забезпечити подальший розвиток підприємств з урахуванням досягнутих результатів зростання та наявного потенціалу. У статті досліджено теоретико-методичні засади активізації інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості в умовах трансформаційної економіки та воєнних викликів. Обґрунтовано необхідність систематизації інструментів інноваційного розвитку за джерелами походження, функціональним призначенням, рівнем дії, ступенем інноваційності, формами реалізації та напрямками впливу. Запропоновано класифікаційну модель інструментів активізації інноваційної діяльності, що забезпечує технологічну модернізацію, підвищення адаптивності та стійкості підприємств до змін зовнішнього середовища. Розроблено матричний підхід до оцінювання інноваційних інструментів за рівнем ресурсозатратності та типом інноваційного впливу, який дозволяє узгоджувати вибір управлінських рішень зі стадією розвитку підприємства. Доведено, що комплексне застосування інноваційних інструментів створює мультиплікативний ефект, підвищуючи ефективність управління, конкурентоспроможність і стратегічну гнучкість підприємств харчової промисловості.

Ключові слова: розвиток, інновації, інноваційний розвиток, інструменти, підприємства харчової промисловості.

Постановка проблеми. У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та загострення конкурентної боротьби інноваційний розвиток набуває ключового значення для забезпечення стійкості та зростання підприємств харчової промисловості. Стратегічна важливість цієї галузі для національної економіки обумовлює потребу її адаптації до динамічних змін зовнішнього середовища, серед яких особливе місце займають виклики воєнного стану, трансформація логістичних систем та посилення регуляторних вимог.

Вирішення зазначених проблем вимагає переосмислення підходів до впровадження інноваційних рішень та формування ефективних механізмів їх практичної реалізації. У цьому контексті зростає значення ідентифікації та аналізу інструментів, здатних стимулювати інноваційну активність і водночас прискорювати процеси технологічної, управлінської та організаційної трансформації на підприємствах. Зокрема, йдеться про використання як внутрішніх механізмів (стратегічне управління інноваціями, краудсорсинг, цифрові платформи, дослідницько-інноваційні

центри), так і зовнішніх важелів (державна підтримка, міжнародні проекти, інтеграція в інноваційні кластери, інструменти державно-приватного партнерства).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасних дослідженнях підкреслюється, що інноваційний розвиток харчової промисловості зумовлений цифровізацією виробництва й логістики, ефективним внутрішнім управлінням інноваціями та зовнішньою підтримкою через міжнародні програми і кластери. Особливу увагу приділено впливу війни та регуляторній інтеграції з ЄС, які формують попит на адаптивні технологічні та організаційні рішення [1–8].

Снітко Є.О., Бурда Н.В., Платонов С.М. [5] вивчають інноваційний розвиток підприємств у контексті сучасних економічних і технологічних змін, які диктують нові умови функціонування бізнесу: зростання конкуренції, цифровізація, невизначеність ринків, потреба в гнучких рішеннях та ефективному реагуванні на зміни.

Волкова М., Подвігін А. [1] розглядають виклики, з якими стикаються вітчизняні

підприємства в умовах швидкого технологічного прогресу та посиленої конкуренції. Автори підкреслюють, що традиційні методи управління вже не забезпечують необхідної гнучкості й ефективності, тому потрібен стратегічний підхід до інноваційної діяльності як важливої складової загального управління підприємством.

Дослідження Гуцул Ю.В. [2] присвячене управлінню інноваційним розвитком підприємств у поствоєнному періоді. Це включає нові вимоги до адаптації бізнес-структур у складних умовах, які поєднують відновлення, трансформацію внутрішніх процесів та посилення конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринках. Автор наголошує, що традиційні інструменти управління інноваціями можуть бути недостатніми в умовах післявоєнного відновлення, оскільки змінюються зовнішні та внутрішні передумови діяльності підприємств (ризиків, обмежені ресурси, зміна ринкових умов тощо). Тому потрібен розширений набір інструментів, які б враховували специфіку поствоєнних викликів.

Попри наявність значної кількості наукових досліджень у сфері інноваційного розвитку, доцільно наголосити на відсутності цілісної системи оцінювання інноваційних інструментів, яка б враховувала рівень їх ресурсозатратності та тип впливу, що стримує темпи інноваційного розвитку підприємств і ускладнює прийняття ефективних управлінських рішень.

Метою статті є систематизація та класифікація інструментів активізації інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості з урахуванням їх ресурсозатратності та інноваційного впливу, а також розроблення матричного підходу, що дозволяє узгоджувати вибір інноваційних рішень із рівнем розвитку підприємства, його стратегічними пріоритетами та зовнішніми викликами.

Завданням статті є аналіз сучасних підходів до інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості, класифікація інноваційних інструментів за ключовими ознаками, розробка матричного підходу для оцінки їхнього впливу та ресурсозатратності, визначення відповідності інструментів стадіям життєвого циклу підприємства та обґрунтування комплексного застосування для підвищення стратегічної гнучкості, конкурентоспроможності та адаптивності підприємств у нестабільному зовнішньому середовищі.

У дослідженні застосовувався комплекс теоретичних та аналітичних методів, що поєднує системний аналіз наукових джерел, класифікацію інноваційних інструментів

за ключовими ознаками та оцінку їхнього впливу. Для практичної апробації використовувався матричний підхід, що дозволяє зіставляти інструменти з рівнем ресурсозатратності, типом інноваційного впливу та стадіями життєвого циклу підприємства, забезпечуючи комплексну оцінку їх ефективності в умовах динамічного зовнішнього середовища.

Виклад основного матеріалу дослідження. Ефективне прискорення та активізація інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості неможливе без чіткої систематизації наявного інструментарію, який забезпечує модернізацію технологій, трансформацію бізнес-моделей та підвищення адаптивності до викликів зовнішнього середовища. У сучасних умовах, коли підприємства функціонують під впливом багатовимірних кризових факторів – зокрема воєнного стану, порушень логістичних ланцюгів, нестабільності ринкового попиту та необхідності відповідності міжнародним стандартам – зростає потреба у структурованому підході до вибору та впровадження релевантних інноваційних інструментів.

Класифікація інструментів дозволяє не лише впорядкувати різноманітні засоби інноваційного розвитку за певними ознаками, але й визначити їхню дієвість залежно від контексту застосування, організаційного рівня, джерел фінансування чи функціонального призначення. Це, у свою чергу, створює передумови для побудови ефективної системи управління інноваційними процесами на підприємствах, орієнтованої на досягнення стратегічних цілей і стійкої конкурентної позиції.

У таблиці 1 представлена класифікація, яка охоплює ключові групи інструментів активізації інноваційного розвитку з урахуванням їхніх характеристик, механізмів реалізації та потенціалу для впливу на різні аспекти діяльності підприємств харчової промисловості.

Розглянута класифікація дозволяє систематизувати широкий спектр інструментів інноваційного розвитку та адаптувати їх до стратегічних потреб підприємств харчової промисловості.

Інструменти активізації та прискорення інноваційного розвитку відіграють ключову роль у трансформації підприємств харчової промисловості, формуючи умови для модернізації виробничих процесів, удосконалення управлінських рішень, підвищення конкурентоспроможності та адаптації до динамічних змін ринкового середовища. Їхній вплив проявляється в кількох основних напрямках:

- *Технологічна модернізація.* Завдяки впровадженню новітніх технологій (автоматизації,

Таблиця 1

Класифікація інструментів активізації інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості

Класифікаційна ознака	Групи інструментів	Приклади інструментів
1. За джерелом походження	Внутрішні Зовнішні	Внутрішні: корпоративні R&D, ERP-системи Зовнішні: кластерні ініціативи, держпідтримка, міжнародні програми
2. За функціональним призначенням	Управлінські Технологічні Інфраструктурні Інформаційно-аналітичні	KPI-системи, автоматизація виробництва, індустриальні парки, цифрові платформи, системи моніторингу інноваційності
3. За рівнем дії	Макрорівень (державні) Мезорівень (регіональні / кластерні) Мікрорівень (корпоративні)	Грантові програми, агенції регіонального розвитку, інноваційна стратегія підприємства
4. За ступенем інноваційності	Традиційні Радикальні Дисруптивні	Lean-технології, біотехнології, цифрові твіни, blockchain, Smart-Factory концепти
5. За джерелом фінансування	Власні кошти Державне фінансування Приватні інвестори Міжнародна допомога	Реконструкція за прибуток, кредити під гарантії, донорські програми (USAID, Horizon Europe)
6. За формою реалізації	Програмні Інституційні Організаційні Механізми державно-приватного партнерства (ДПП)	Інноваційні програми, технопарки, акселератори, венчурні фонди, науково-виробничі об'єднання
7. За напрямом впливу	На продукт На бізнес-процес На управління На логістику	Нові рецептури, сенсорні технології, MES-системи, інтелектуальні ланцюги постачання

Джерело: систематизовано автором

роботизації, біотехнологій, цифрових двійників тощо), підприємства отримують можливість оновлювати виробничі потужності, підвищувати якість продукції, знижувати витрати ресурсів та впроваджувати більш екологічні рішення. Це сприяє переходу до інноваційно-орієнтованої моделі виробництва.

- *Оптимізація управлінських процесів.* Інструменти стратегічного управління інноваціями (KPI-системи, Balanced Scorecard, інтелектуальні ERP/CRM-платформи) дозволяють підприємствам формувати гнучкі системи прийняття рішень, швидко адаптуватися до змін зовнішнього середовища, посилювати інтеграцію між функціональними підрозділами та стимулювати інноваційну активність персоналу.

- *Активізація фінансування інновацій.* Завдяки доступу до джерел зовнішнього фінансування – державної підтримки, міжнародної технічної допомоги, інвестиційних фондів, грантових програм – підприємства отримують можливість реалізовувати масштабні інноваційні проекти без надмірного навантаження на внутрішні ресурси. Це створює умови для довгострокових інвестицій

у дослідження, розробки та впровадження нових продуктів.

- *Розширення інноваційної екосистеми.* Участь у кластерних утвореннях, технологічних парках, інкубаторах і акселераторах забезпечує обмін знаннями, кооперацію з науковими установами, впровадження відкритих інновацій і доступ до найкращих практик. Це сприяє розвитку колективного інтелекту підприємства та формуванню культури інновацій.

- *Цифрова трансформація.* Застосування цифрових інструментів (аналітика великих даних, IoT, хмарні технології, блокчейн) дозволяє підприємствам оптимізувати логістичні ланцюги, підвищувати ефективність взаємодії з партнерами та клієнтами, забезпечувати прозорість процесів і підвищувати рівень контролю якості.

- *Формування стратегічної гнучкості.* Завдяки інноваційним інструментам підприємства набувають здатності до швидкої перебудови бізнес-моделі відповідно до нових викликів (наприклад, порушення постачання, зміна споживчих уподобань, регуляторні обмеження), що забезпечує їхню стійкість і довготривалу життєздатність.

Таким чином, застосування комплексу інноваційних інструментів створює мультиплікативний ефект, що охоплює всі рівні функціонування підприємства – від стратегічного планування до операційного управління – і забезпечує перехід до якісно нового рівня розвитку харчової промисловості в умовах високої невизначеності та глобальних викликів.

Для забезпечення обґрунтованого вибору інструментів інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості доцільним є використання матричного підходу, що враховує два ключові критерії: рівень ресурсозатратності та ступінь інноваційного впливу.

Оцінка рівня ресурсозатратності інноваційних інструментів передбачає класифікацію за обсягом необхідних ресурсів для їх впровадження та функціонування. Такий підхід дає змогу визначити доцільність застосування відповідних рішень на різних етапах розвитку підприємства з урахуванням його фінансово-економічного потенціалу, організаційної зрілості та стратегічних пріоритетів. У межах дослідження виділяються три рівні ресурсозатратності:

1. *Низький рівень ресурсозатратності* характерний для інструментів, що потребують мінімальних фінансових, матеріально-технічних та кадрових витрат. Як правило, такі рішення мають короткий цикл впровадження, високий рівень адаптивності та не потребують суттєвого переоснащення виробничої або управлінської інфраструктури. Вони є релевантними для підприємств на початкових стадіях розвитку або в умовах обмежених ресурсів.

2. *Середній рівень ресурсозатратності* охоплює інструменти, реалізація яких потребує помірного обсягу ресурсів і передбачає певні організаційні, технологічні або процесні зміни. Такі рішення зазвичай мають ширший горизонт впливу, сприяють підвищенню продуктивності та ефективності діяльності підприємства та доцільні для застосування на етапі стабілізації або розширення виробничої діяльності.

3. *Високий рівень ресурсозатратності* притаманний інноваційним рішенням, що потребують значних інвестицій, масштабної реорганізації бізнес-процесів або створення нової інфраструктури. Впровадження таких інструментів супроводжується високим рівнем ризику, однак за умови успішної реалізації вони здатні забезпечити проривний ефект, стратегічну трансформацію підприємства та формування довгострокових конкурентних переваг.

Загалом, оцінка рівня ресурсозатратності є важливим елементом інноваційного ме-

неджменту, оскільки дозволяє забезпечити баланс між амбітністю інноваційних цілей і реалістичністю їх досягнення в умовах наявних ресурсних обмежень.

Типи інноваційного впливу у контексті розвитку підприємств харчової промисловості диференціюються за масштабом і глибиною трансформацій, які вони ініціюють у межах організаційної системи. Зокрема, виділяються такі основні категорії:

• *Проривний інноваційний вплив* охоплює інструменти, здатні суттєво змінювати установлену бізнес-модель, технологічну архітектуру або навіть трансформувати ринкове середовище. Застосування таких рішень зазвичай пов'язане з високим рівнем ризику та інвестицій, проте вони створюють потенціал для формування принципово нових конкурентних переваг і стратегічного лідерства.

• *Системний інноваційний вплив* передбачає впровадження рішень, інтеграція яких забезпечує комплексне оновлення управлінських, операційних і виробничих процесів. Такі інструменти формують цілісну інфраструктуру інноваційної діяльності, сприяючи підвищенню ефективності функціонування підприємства та його здатності до адаптивного розвитку в умовах змінного середовища.

• *Локальний інноваційний вплив* характеризується обмеженим масштабом і спрямованістю на удосконалення окремих функціональних підсистем або виробничих процесів. Ці інструменти є доцільними для оперативного вирішення конкретних завдань, підвищення внутрішньої ефективності та якості без необхідності масштабної трансформації організаційної структури.

Таким чином, класифікація типів інноваційного впливу дозволяє більш точно обирати інструменти інноваційного розвитку відповідно до стратегічних цілей підприємства, його поточного стану та наявних ресурсів.

У межах дослідження інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості запропоновано використання матричної карти інноваційного впливу інструментів розвитку, яка дозволяє систематизувати управлінські рішення залежно від рівня їх ресурсозатратності та характеру впливу. Такий підхід сприяє більш обґрунтованому вибору інноваційних рішень відповідно до етапу життєвого циклу підприємства та рівня його інноваційної спроможності.

Матриця (табл. 2) структурована за двома ключовими параметрами: оцінка рівня ресурсозатратності (низький, середній, високий); тип інноваційного впливу (локальний, системний, проривний).

Таблиця 2

Матриця впливу інструментів інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості

Інноваційний вплив	Ресурсозатратність		
	Низький рівень (етап розвитку)	Середній рівень (етап розвитку)	Високий рівень (етап розвитку)
Локальний	– Lean-інструменти, Kaizen (1/2) – Внутрішні ідеації (1)	– Модульні виробничі технології (2) – Внутрішні хакатони (2)	– Нове пакування / маркування (2/3)
Системний	– Платформи адаптивного планування (2/3) – ESG-інтеграція (2)	– ERP/CRM-системи нового покоління (2/3) – Бізнес-аналітика (BI) (3)	– Інтеграція штучного інтелекту (4) – Автономне управління виробництвом (4)
Проривний	– Відкрите інноваційне партнерство (3/5) – Краудсорсинг- гейміфікація (1)	– Цифрові двійники процесів (3/4) – Біотехнологічні прототипи (4)	– Індустрія 4.0, повна автоматизація (4) – Створення R&D-центрів (4)

Джерело: авторська розробка

З метою підвищення прикладної цінності матричної карти інноваційного впливу доцільним є доповнення її інтерпретаційною складовою, що враховує етапи розвитку підприємства. У кожному секторі матриці представлено конкретні приклади інноваційних інструментів із відповідним маркуванням, яке вказує на рекомендований етап організаційного розвитку, на якому доцільне впровадження того чи іншого рішення. Такий підхід дозволяє забезпечити узгодженість між рівнем зрілості підприємства, його стратегічними пріоритетами та інноваційною спроможністю.

Етапи розвитку підприємства можна визначити наступним чином:

1. *Становлення / виживання* (початкова стадія, обмежені ресурси, потреба в швидких та недорогих рішеннях).

2. *Стабілізація / оптимізація* (перехід до системного управління, підвищення ефективності основних процесів).

3. *Розширення / масштабування* (активне зростання, розвиток інфраструктури, цифровізація діяльності).

4. *Реінжиніринг / трансформація* (глибока перебудова бізнес-моделі, стратегічне оновлення).

Узгодження інноваційних рішень з відповідним етапом розвитку дозволяє підприємствам харчової промисловості підвищити ефективність інноваційної політики, мінімізувати ризики та забезпечити послідовний перехід до більш складних та ресурсомістких форм модернізації.

Такий підхід дозволяє кожному інструменту не лише бути класифікованим за витратністю й очікуваним ефектом, а й чітко відповідати стадії розвитку підприємства, що робить матрицю гнучким діагностичним і стратегічним інструментом управління інноваціями на різних фазах життєвого циклу підприємства.

Методологічне значення матриці полягає в її здатності бути не лише аналітичним інструментом для оцінки та класифікації інноваційних підходів, а й практичним інструментом для формування поетапної стратегії інноваційного розвитку підприємства з урахуванням різних фаз життєвого циклу:

1. *Становлення / виживання* – фокус на локальних ініціативах з мінімальними витратами.

2. *Стабілізація / оптимізація* – інтеграція систем управління та цифрових технологій.

3. *Масштабування / розширення* – застосування аналітичних платформ та модульних рішень.

4. *Реінжиніринг / трансформація* – впровадження високотехнологічних проривних інструментів.

Таким чином, запропонована матриця виконує роль стратегічного навігатора в управлінні інноваційним розвитком підприємств харчової промисловості, сприяючи підвищенню ефективності прийняття управлінських рішень відповідно до конкретного контексту розвитку підприємства.

Висновки. Отримані результати дослідження свідчать, що ефективно прискорення та активізація інноваційного розвитку підприємств харчової промисловості можливе лише за умов систематизації та структурованого вибору інструментів, які забезпечують технологічну модернізацію, трансформацію бізнес-моделей та підвищення адаптивності до динамічних змін зовнішнього середовища. Запропонована класифікація інноваційних інструментів за низкою ознак – джерелом походження, функціональним призначенням, рівнем дії, ступенем інноваційності, джерелами фінансування, формами реалізації та напрямками впливу – дозволяє впорядкувати різноманітні підходи та визначати їхню ефективність залежно від умов застосування.

Використання матричної карти інноваційного впливу створює можливість поетапного відбору інструментів з урахуванням ресурсозатратності та масштабу трансформацій, що забезпечує узгодженість між стадіями розвитку підприємства та його інноваційним потенціалом. Комплексне поєднання інноваційних інструментів формує мультиплікативний ефект, охоплюючи всі рівні діяльності підприємства – від операційних процесів до стратегічного управління, – і створює передумови для довгострокової конкурентоспроможності галузі. Запропонована матриця інноваційного впливу може розглядатися як діагностичний та стратегічний інструмент управління, що сприяє підвищенню результативності інноваційної політики, мінімізації ризиків та формуванню гнучких моделей розвитку в умовах високої невизначеності.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому аналізі ефективності

впровадження різних типів інноваційних інструментів на підприємствах харчової промисловості з урахуванням їх ресурсозатратності та інноваційного впливу, а також у вивченні взаємодії між внутрішніми та зовнішніми механізмами стимулювання інноваційної діяльності. Доцільним є дослідження практичних моделей інтеграції матричного підходу у процес стратегічного управління підприємством, оцінка мультиплікативного ефекту комплексного застосування інструментів на різних стадіях життєвого циклу організації, а також розробка методик визначення результативності інноваційної політики за критеріями підвищення конкурентоспроможності, адаптивності та стійкості до зовнішніх викликів. Крім того, актуальним залишається вивчення ролі цифрових технологій і кластерних мереж у формуванні відкритих інновацій та забезпеченні інтеграції підприємств у національні й міжнародні інноваційні екосистеми.

Бібліографічний список

1. Волкова М.В., Подвігін А.Д. Стратегічний підхід управління інноваційною діяльністю підприємства. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-133>
2. Гуцул Ю.В. Інструменти управління інноваційним розвитком підприємств в умовах післявоєнної відбудови національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-139>
3. Денисюк О.Г., Цаль-Цалко Ю.С. Стратегія і тактика управління інноваційною діяльністю в процесі самодостатнього розвитку бізнесу з промислової переробки молока: стан та перспективи. *Економічний простір*. 2025. № 200. С. 158–166. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.200.158-166>
4. Скопенко Н.С., Євсєєва-Северина І.В. Формування товарної інноваційної політики підприємств молочної галузі. *Наукові праці НУХТ*. 2021. Т. 27. № 1. С. 69–79. DOI: <https://doi.org/10.24263/2225-2924-2021-27-1-9>
5. Снітко Є.О., Бурда Н.В., Платонов С.М. Інструментарій інноваційного розвитку промислових підприємств в умовах управління проектами, адаптивного маркетингу та смарт-економіки. *Актуальні проблеми економіки*. 2024. № 6 (276). С. 195–202. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-276-195-202>
6. Яковенко Я.Ю., Білик М.Ю., Олійник Є.В. Штучний інтелект, big data і відповідальне споживання як імператив інноваційного розвитку бізнес-структур в умовах формування цифрової економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-151>
7. EU Initiatives on “Research and Innovation in food and nutrition security and sustainable agriculture”. 28 MAR 2024. Knowledge Centre for Global Food and Nutrition Security. Knowledge for policy. European Commission. URL: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/global-food-nutrition-security/topic/research-innovation/navigation-page/eu-action-research-innovation-food-nutrition-security-sustainable-agriculture/eu-projects-research-innovation-food-nutrition-security-sustainable_en
8. Horizon Europe Work Programme 2025: 9. Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment (*European Commission Decision C(2025) 2779 of 14 May 2025*). 306 p. URL: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2025/wp-9-food-bioeconomy-natural-resources-agriculture-and-environment_horizon-2025_en.pdf

References

1. Volkova M., Podvihin A. (2024) Stratehichnyi pidkhid upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu pidpriemstva [Strategic approach to managing the innovative activity of an enterprise]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. no. 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-133>
2. Hutsul Yu. (2024) Instrumenty upravlinnia innovatsiinym rozvytkom pidpriemstv v umovakh pisliavoiennoi vidbudovy natsionalnoi ekonomiky [Tools for managing the enterprises' innovative development in the conditions of post-war reconstruction of the national economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. no. 61. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-61-139>

3. Denysiuk O., Tsal-Tsalko Yu. (2025) Stratehiia i taktyka upravlinnia innovatsiinoiu diialnistiu v protsesi samodostatnoho rozvytku biznesu z promyslovoi pererobky moloka: stan ta perspektyvy [Strategy and tactics of innovation management in the process of self-sufficient development of the dairy processing business: current state and prospects]. *Ekonomichniy prostir – Economic Space*. no. 200. pp. 158–166. DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.200.158-166>
4. Skopenko N., Yevsieieva-Severyna I. (2021) Formuvannia tovarnoi innovatsiinoi polityky pidpriemstv molochnoi haluzi [Formation of innovation product policy of dairy enterprises]. *Naukovi pratsi NUKhT – Scientific Works of NUFT*. T. 27. no. 1. pp. 69–79. DOI: <https://doi.org/10.24263/2225-2924-2021-27-1-9>
5. Snitko E., Burda N., Platonov S. (2024) Instrumentarii innovatsiinoho rozvytku promyslovykh pidpriemstv v umovakh upravlinnia proektamy, adaptivnoho marketynhu ta smart-ekonomiky [Toolkit for innovative development of industrial enterprises in the terms of project management, adaptive marketing and smart economy]. *Aktualni problemy ekonomiky – Actual problems of economics*. no. 6 (276). pp. 195–202. DOI: <https://doi.org/10.32752/1993-6788-2024-1-276-195-202>
6. Yakovenko Ya., Bilyk M., Oliinyk Ye. (2024) Shtuchnyi intelekt, big data i vidpovidalne spozhyvannia yak imperatyv innovatsiinoho rozvytku biznes-struktur v umovakh formuvannia tsyfrovoy ekonomiky [Artificial intelligence, big data and responsible consumption as an imperative for the innovative development of business structures in the conditions of the formation of a digital economy]. *Ekonomika ta suspilstvo – Economy and Society*. no. 60. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-151>
7. EU Initiatives on “Research and Innovation in food and nutrition security and sustainable agriculture”. 28 MAR 2024. Knowledge Centre for Global Food and Nutrition Security. Knowledge for policy. European Commission. Available at: https://knowledge4policy.ec.europa.eu/global-food-nutrition-security/topic/research-innovation/navigation-page/eu-action-research-innovation-food-nutrition-security-sustainable-agriculture/eu-projects-research-innovation-food-nutrition-security-sustainable_en
8. Horizon Europe Work Programme 2025: 9. Food, Bioeconomy, Natural Resources, Agriculture and Environment (*European Commission Decision C(2025) 2779 of 14 May 2025*). 306 p. Available at: https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/wp-call/2025/wp-9-food-bioeconomy-natural-resources-agriculture-and-environment_horizon-2025_en.pdf

Mykola Vozniuk

Postgraduate Student,

National University of Food Technologies

ORCID: <https://orcid.org/0009-0005-1468-4807>

INSTRUMENTS FOR STIMULATING INNOVATIVE DEVELOPMENT OF FOOD INDUSTRY ENTERPRISES

In the context of modern challenges, innovative development has become a key prerequisite for the stable operation and further growth of food industry enterprises. To maintain competitiveness and support consumer loyalty, enterprises continuously monitor market trends, improve existing products, and implement innovative solutions, thereby expanding their product range. Systematic improvements enable them to maintain leading market positions and create additional competitive advantages, thereby contributing to the retention and growth of their market share in the industry. Considering that enterprise activities take place under a combination of crisis factors – martial law, disruption of logistics chains, reduced consumer purchasing power, and a decrease in the number of consumers – the search for effective innovative tools capable of ensuring the further development of enterprises, taking into account achieved growth results and existing potential, becomes particularly relevant. Addressing this problem requires a re-consideration of approaches to implementing innovative solutions and the development of effective mechanisms for their practical realization. In this context, the importance of identifying and analyzing tools that stimulate innovation activity while simultaneously accelerating technological, managerial, and organizational transformation processes within enterprises is increasing. In particular, this involves the use of internal mechanisms (strategic innovation management, crowdsourcing, digital platforms, research and innovation centers) as well as external levers (government support, international projects, integration into innovation clusters, and public-private partnership instruments). The application of the innovation impact matrix proposed by the author enables a phased selection of tools, taking into account resource requirements and the scale of transformations, thereby ensuring alignment between the enterprise’s development stages and its innovation potential. A strategic combination of innovative instruments generates a multiplicative effect, encompassing all levels of enterprise operations – from day-to-day processes to strategic management – and establishes a foundation for informed decision-making and the achievement of long-term industry competitiveness.

Keywords: development, innovation, innovative development, instruments, food industry enterprises.

Дата надходження статті: 05.01.2026

Дата прийняття статті: 19.01.2026

Дата публікації статті: 03.02.2026